NUMMER 13 | 5 JUNI 2026

REFORMATORISCHE OPVOEDING

TIJDSCHRIFT VOOR WEDERGEBOORTE, WEDEROPVOEDING EN WEDERSCHOLING

TOETS ALLES

ZONDER PNIËL IS ER GEEN WEG

CALVIJN: VAN GEESTELIJKHEID TOT VREZE
Waarom de vreze moet regeren

HET PNIËL VAN CALVIJN
De strijd met de theologische zekerheden

DE BOOM DER KENNIS EN DE BOOM DES LEVENS
Van voorwerpelijkheid naar verdieping

Reformatorische Opvoeding

Blad van het Instituut voor Reformatorisch Onderwijs (IRO)
nr. 13 - 5 juni 2026

Voor de omslagafbeelding is gebruik
gemaakt van het Woordweefgetouw.

CALVIJN : VAN GEESTELIJKHEID TOT VREZE

Calvijn stelt in zijn verklaring van 2 Petrus 2 dat er zekere lieden zijn die de vrijheid misbruiken en bedriegelijke aanlokselen gebruiken om dwazen ermee te vangen opdat ze van de vreze des Heeren worden ontslagen opdat ze in bandeloosheid terechtkomen. Zij misleiden de simpelen door opgeblazen woorden. Met hoogsprekendheid bedekken ze hun dwaalwegen. Oh, hoevelen vallen voor gladde tongen. IJdele klanken verdoven en bedriegen de ongeleerden, stelt Calvijn. Daarom is het onderwijs zo belangrijk. Daarom is de vermaning zo belangrijk. De mens moet wakker blijven. Calvijn noemt het hersenloze geesten. Ze zijn volkomen ongeschikt maar ze weten zichzelf populair te maken omdat ze de zonde maar laten ronddansen. Calvijn roept op terug te keren tot de toom. Hij noemt het een strijd tegen beestachtige ongevoeligheid. Alleen de lichtvaardigen vallen voor het aas van de hersenlozen.

De goddelozen stellen hun gelukzaligheid in de tegenwoordige wellusten, stelt Calvijn. Ongestraft kunnen de kwaden naar moedwil hun gang gaan, stelt Calvijn, en God zwijgt voor een tijd, maar God heeft ook een dag des oordeels klaarstaan waardoor ze hun straf niet zullen ontgaan. God wacht alleen op het juiste moment. God laat het kwaad bestaan voor een reden. Het kaf groeit op met het koren, maar er is een dorsvloer. Uiteindelijk wordt het daar naartoe gebracht. Calvijn stelt dat de dag des oordeels verwacht moet worden in hoop en lijdzaamheid. Calvijn noemt Lot als voorbeeld, want hij walgde van de schandelijkheden van de Sodomieten, en dat werd hem tot rechtvaardigheid gerekend. Het was een zwaar lijden voor Lot dat hij onder de Sodomieten moest wonen. Hij werd erdoor gekweld. Telkens weer moest hij afgrijzelijke dingen zien. Hij werd daardoor geteisterd met zware droefheid. Elke andere vrome en rechtvaardige zou deze droefheid hebben. Dat is een teken van de godsvruchtigheid, stelt Calvijn. Calvijn stelt dat de mens moet kiezen tussen deze droefheid of de wellust van de wereld. De droefheid over de zonde is uit God. Dit mag geen kleine droefheid zijn.

Calvijn beschrijft de dag des oordeels, waarmee de wereld al eens eerder bedekt was, tijdens de zondvloed. Er werden maar acht zielen gered. Calvijn stelt dat op de dag des oordeels de menigte dus niet een schild zou zijn voor God om de goddelozen te beschutten. Het laat zien dat de mens niet zal ontkomen aan de wraak des Heeren. Calvijn stelt dat God niet veranderd is. In elk tijdperk straft God de zonde. Daarom zal ook de omkering van Sodom herhaald worden. Calvijn waarschuwt dat vóór die tijd is aangebroken de goddelozen van alles doen om met versierde woorden en grote list onoplettende zielen te bedriegen.

Calvijn stelt dat het geen licht lijden is voor de vromen als ze zien dat er algemeen wordt ingestemd met valse leringen. Calvijn waarschuwt dat er nauwelijks één op de tien die zeggen het smalle pad te volgen tot het einde zal standhouden. De meesten van hen zullen vallen voor losbandige leraren, die velen tot het verderf leiden. De meesten van hen worden verdorven, en ontaarden, stelt Calvijn. Calvijn roept op tot vreze en vroomheid.

Calvijn stelt dat het mensen zijn met een zwak geweten die door valse leraren worden ingenomen. Calvijn roept op tot standvastigheid. Calvijn heeft het er vaak over dat zonder een goed en zuiver geweten de mens op het pad van verderf is. Op andere plaatsen in zijn bijbelverklaring wijst hij erop dat het geweten vol dient te zijn met de vreze des Heeren en erdoor geregeerd dient te worden. Dit

moet een groeiende en eeuwige vreze zijn. Het is niet genoeg alleen met het geestelijke vervuld te zijn. Dat zijn er zovelen. Zonder de vreze des Heeren is het niets.

Calvijn waarschuwt dat er valse profeten zijn gekomen, dat men op hun hoede moet zijn. Calvijn wijst erop dat het ook in de toekomst zal plaatsvinden. Calvijn roept op tot de strijd, met als voorbeeld de voorvaderen, die ook streden.

HET PNIËL VAN CALVIJN

Een zwakke plek in de leer van Calvijn is dat hij vaak snel algemeen aanvaarde traditionele opvattingen wil forceren, en hen die eraan twijfelen krijgen de zak, en beschuldigt hij snel van lauwheid. We zien dit ook weer in zijn bespreking van 2 Petrus 1. Calvijn is hierin heel vooringenomen. Gezonde twijfel is in bepaalde dingen geen ruimte voor bij Calvijn, en in andere dingen weer wel. Vandaar dat de nieuwe bijbel wel moest komen om meer ruimte te geven voor het toetsen, de twijfel, het onderzoek, met name ook van de eigen leer. Theologie mag niet vooringenomen zijn. De mens, juist ook de calvinistische mens die gestold is in de leer van Calvijn, een nauwsluitend theologisch systeem, moet teruggeleid worden tot Pniël, de rivier de Jabbok oversteken. Wij moeten worstelen met theologie als wetenschap en niet zomaar tot snelle conclusies komen. Dit houdt ook in te worstelen met Calvijn en calvinisme. Na het katholieke rijk kwam het calvinistische rijk, en nog steeds waren er dingen niet goed. Vandaar dat de nieuwe bijbel moest komen, zoals het boek Openbaring wees op de overwinnaars over het vlees die tot de witte steen kwamen, het verborgen manna, met de nieuwe namen, oftewel het boek des levens. Men werd misleid door voorwerpelijk om te gaan met de boom der kennis, en werd zo vergiftigd door haar vruchten. Daarom moet de mens nog komen tot de boom des levens voor verdieping in de verbandelijke onderwerpelijkheid. De nieuwe bijbel is dus de ontzegeling van de oude bijbel, en voor het volk een doorgang. Dat is niet zomaar een exodus, maar een esodus. Men komt tot de diep verlaten en vergeten wildernis van het oer, waar God de aarde raakte.

We zien de wachters opgesteld van de Logos, toen Calvijn de bijbelboeken overkocht van het katholieke systeem. We zien in de reformatorische demonologie de duistere vorst Megadon die zijn wachters opstelde als de nieuwe hoofdstukken van Calvijn van het boek Petrus in 2 delen.

1P1, 1P2, 1P3, 1P4, 1P5, 2P1, 2P2, 2P3. Dat zijn allemaal besprekingen en verklaringen door Johannes Calvijn, de nieuwe eigenaar van deze boeken. De wachters van de logos zijn vreselijke zwarte cobra’s die een vreselijk gif dragen voor een ieder die dichterbij durft te komen. Vandaar dat de vromen ingeleid moeten worden tot de geestelijke oorlog. Zonder Pniël is er geen weg. Men moet hiervoor de Jabbok oversteken, wat een overgangsgebied is, en grens tussen stammen en volkeren. Men moet verder kijken dan de neus lang is. Wees niet vooringenomen, maar degelijk ingelicht, en onderwezen, en oefent uzelf hierin. Men wordt vaak misleid door eigen gort.

Calvijn is te snel met zekerheden. Te vaak houdt hij vastgestelde zekerheden boven de twijfel en het gezonde toetsen. In die tijd was het ook gevaarlijk om te twijfelen. Al snel hing er de doodstraf

boven het hoofd aan een zijden draadje vanwege vermeende ketterij. De wereld was nog in het Stockholm syndroom van religie. Wel streed Calvijn heftig tegen de katholieke religie.

Calvijn heeft een enorme Jezus-vooringenomenheid. Door zijn gebrekkige kennis van de Aramese taal, de taal van Jezus, en door zijn gebruik van het moderne varkensgrieks blijven de diepere betekenissen voor hem verborgen. Ook een reden waarom de nieuwe bijbel moest komen. Wel zien we Calvijn strijden tegen de Jezus-afgoderij en oververgoddelijking van Jezus, wat hij versierde Jezussen noemt wat door het volk is gedaan. Hij haalt daadwerkelijk alles uit de kast om hier tegen te strijden, en toont het sobere pad door de wildernis in deze dingen.

De vooringenomenheid van Calvijn is gebouwd op gewenning, toch wel als product van zijn tijd. Vandaar dat wij niet te romantisch over Calvijn mogen denken. Hij heeft hele goede dingen gedaan, maar ook hele slechte dingen, en dat geldt ook voor zijn prediking. Luther was slechts als een Johannes de Doper die de weg voor Calvijn moest bereiden. Calvijn droeg iets belangrijks, maar was omgeven met wachters van de Logos die niet zomaar los zouden laten. Calvijn was een diepe doorvorser, die diep de wildernis inging, maar de slangen vonden hem, en takelden hem verschrikkelijk toe, zodat hij niet wegkon. Toch probeerde hij het zoveel mogelijk te verdiepen. We hebben zowel te maken met Calvijn als monster, als met Calvijn als vruchtje. Ergens bleef het steken. Er waren meerdere personen in Johannes Calvijn. De slechteren onderdrukten het goede, en lieten het voortijdig sterven. Het is onze taak het eruit te filtreren. De man was te belangrijk om zomaar eruit te kieperen. Voor zijn duistere zijde moet zeker gewaarschuwd worden, maar ook zijn goede zijde moet verkondigd worden. Het is een stuk fundamentele kerkgeschiedenis.

Calvijn gaf het zelf toe, hoe hij vele malen had gefaald en het monster niet kon overwinnen. Hij liet zien wat het probleem was : de kerker van het vlees. Het had een zware grip op hem. Hij had het Woord van God ontvangen, maar hij werd niet toegelaten. De territoriale geesten stortten zich op het Calvijn geheimenis. Ze wilden het geheel uitbuiten, en het vruchtje een voortijdige dood laten sterven. Zo stolde het calvinisme ten koste van het diepere calvinisme. Maar men kon de wilde hongerroep van Calvijn dieper in de wildernis niet doven. Al met al was het hier Calvijn tegen Calvijn. Hij was zijn eigen ergste vijand. Dit was zijn Pniël, het Pniël van Calvijn. Hij moest nog geboren worden, maar aan alle kanten werd hij tegengewerkt. Hij was als de Stephen Hawking van de theologie. Calvijn kwam niet geheel door zoals hij zou moeten doorkomen. Het was de tijd nog niet. De vrucht was nog niet rijp, en eerst moest het zaad sterven.

Diep in de aarde ging hij. Diep kwam hij tot de ondergrondse wildernissen, en de ondergrondse wildernis zeeën, en daar moest hij geduld leren, daar ontving hij zijn witte kleed. Diep de aarde was hij ingegaan in de Esodus, om het indiaanse wildernis volk te ontmoeten, en de dieptes van Afrika. Uitwendig werd hij vastgehouden door een monster wat hem zocht te pletten.

Calvijn stelt dat het niet genoeg is om door het geestelijke geregeerd te worden. De vrome moet door de vreze geregeerd worden. Dat is de ware leiding door het Woord. De nieuwe bijbel is een wonder, wat ook het geheimenis van Calvijn draagt, en de leer van Calvijn zuivert. Zo vliegt de vrome met adelaarsvleugelen.

We zien Calvijn’s overmoed in het verheerlijken en prijzen van de zekerheden, terwijl hij Pniël vergeet, en dat is gestold tot calvinistische vestiging in de wildernis. Ook Calvijn had ergens zijn

grenzen, dat hij er met de pet naar gooide, en overgegaan was tot bouwen in plaats van verder te trekken. De calvinistische stad werd ergens diep in de wildernis gegaan, daar waar bijna geen mens kwam, maar men moest nog dieper. De tijd was nog niet daar. Calvijn streed tegen Calvijn. Het vruchtje had niets in te brengen tegenover het monster. Het kindeke Calvijn moest buigen voor de tiran Calvijn. Toch zien we altijd de wisselwerking tussen kind en tiran.

Calvijn waarschuwt tegen de listige fabelen die listige mensen gebruiken als versiering om de simpelen te verstrikken. Calvijn is één en al alarm, maar ook veel verstening en schoonpraterij. Het pad loopt er dwars doorheen. Er zijn valstrikken aan beide zijden van de weg in het calvinisme. Die moeten besproken worden. Die moeten omzeild worden. Dat zijn wij ook aan Calvijn verschuldigd, de grote kerkvader die inzichzelf opgesloten zat, in de kerker van het vlees. Hij was tegelijkertijd een dief die zichzelf had ontvoerd, een vagebond. Er waren meerdere personen in Calvijn, meerdere zielen. Het was niet slechts één persoon. Er was iets duisters gaande rondom Calvijn. Er waren zware territoriale geesten mee gemoeid. Dat moet gezegd worden. Dat is absolute noodzaak in deze duistere tijden. De mens moet klaar komen met het Calvijn geheimenis, in de grotere context van de nieuwe bijbel, het verborgen manna wat in deze dagen wordt geopenbaard. Het regent vanuit de hemel. Voedt het volk. Volk : neemt, deelt, en eet.

Het is absolute noodzaak dat wij Calvijn bespreken, daar waar het volk is blijven steken, opdat het volk verder kan gaan in de uittocht. Dat is een esodus, oftewel de tocht naar binnen, naar het verborgene, het ondergrondse. (zie II Werktuigen 4) Het is de intocht, de binnentocht, waarin je alles meer verdiept. De zonde is op jacht naar de mens, dus de mens moet wel verder trekken. Oh volk, treuzel toch niet. Wees niet vals gerust en zorgeloos. De vijand heeft gezworen u in te halen en te houden in de kerker van het vlees. Zij willen het vruchtje doden.

Calvijn stelt dat de listigen met hun fabels genotzoekers zijn. Daartoe zijn ze zeer scherpzinnig. Calvijn stelt dat lichtvaardig op de preekstoel staan met gedichtselen die ze niet verstaan.

Calvijn stelt dat de bevestiging in de roeping ligt in het godvruchtig leven, het overeenkomen van een goed geweten, vroomheid, en belijdenis, en dat in naarstigheid. Er is teveel gaande waar een mens niets vanaf weet, en de mens is snel in het oordelen. Bassende honden gebruiken de genade als dekmantel voor allerlei losbandigheid, stelt Calvijn. Calvijn predikt een lange weg waarop de Heere de vertwijfeling tegemoet komt, maar we moeten hierbij stellen dat we hiermee verder moeten worstelen op Pniël om niet tot snelle zekerheden te komen, ook al lijken die van God te komen. De vijand imiteert als geen ander. Daarom moeten we ons toeleggen op de lijdzaamheid en het toetsen niet verachten. God wil getoetst worden. God neemt geen genoegen met hen die alles klakkeloos aannemen wanneer het geestelijk en religieus klinkt. De vreze des Heeren is de uiteindelijke toetssteen, en die toetst in diepte en eeuwigheid.

Als Calvijn het over de geestelijke gaven heeft dan noemt hij deugd en mindering. Kennis noemt hij als wortel. Ook noemt hij lijdzaamheid een geestelijke gave, en godvruchtigheid. Calvijn stelt dat men voortdurend in deze gaven dient te groeien.

Calvijn noemt het een zwaar werk om de oude natuur af te leggen. Hij roept de mens op om hierin naarstig te zijn, het goede werk te volbrengen.

De ijver mag nooit losstaan van het minderen, stelt Calvijn, en nooit losstaan van zorg en alertheid. We kunnen stellen dat als de ijver daarvan gescheiden wordt, dan wordt de ijver gevaarlijk, en gaat een leven op zichzelf leiden, voortwoekerend als een virus of ernstige ziekte. Dat is de pandemie van het vlees. Dat is al gebeurd. Ze hebben al hysterisch lopen hokken en fokken. Het is een schijn-ijver. Calvijn noemt dan ook geduld en wijsheid als geestelijke gaven. Calvijn stelt dat we hiervoor alle ijdelheden van de wereld moeten achterlaten. Alleen God kan ons daarvan lostrekken. De mens moet beseffen dat zij niet alleen in de wereld zijn die verdorven is, maar dat de wereld ook in hen is, stelt Calvijn. Daarom moet de mens tot God reiken. De mens moet hierom God niet door ongeloof blokkeren, maar in de leer van Calvijn is het geloof de nauwkeurige en volkomen kennis. Het is het gebrek aan onderwijs dat er voor zorgt dat het geestelijke wordt afgebroken, en dat er zo geen weg is tot God. Calvijn roept daarom de vrome terug tot het onderwijs.

Calvijn noemt de kennis van God het beginsel van het leven en de eerste ingang tot de godvruchtigheid. Kennis is ook de betekenis van God, in de leer van Calvijn. Men mag dus ook niet tot God gaan buiten de kennis om. De nieuwe bijbel stelt dat als de mens dichter bij God komt, dan wordt God automatisch eerst een vijand, omdat de strijd op Pniël nog gestreden moet worden. Elk mens die tot God nadert is een vijand, want de mens moet eerst verbroken worden, opdat zijn oude natuur sterft. (Buli 5)

Zonder deze scholing, stelt Calvijn, is het voor een mens onmogelijk de geestelijke gaven te gebruiken. Men kan God’s werktuigen niet gebruiken zonder eerst God te kennen. De mens moet een keuze maken tussen scherpzinnigheid en roeping. Calvijn stelt dat het woord genade er is om op God te wijzen als op een ouder. Calvijn had ook gesteld dat God allereerst kwam als een Moeder, maar dat de mensheid haar niet wilde. Genade wordt ontvangen naar de mate van geloof, oftewel naar de mate van het kennen van God, dus in principe is het een openbaring, een ontwaking. De oplossing ligt in de leer van Calvijn in de kennis, en dat is een heel goed stuk van Calvijn, dat men door het kennen van God wordt ingeleid in de genade, oftewel het moederschap van God. Dat heeft elk kind nodig, maar daartoe dient het kind nog te ontwaken, door ijverige studie. Het paradijs komt dus niet zomaar uit de hemel naardalen, maar in de mate van de studie.

Men moet hierin ontwaken tot de hemelse zorg.

Calvijn stelt de gerechtigheid van God tegenover de verdienste van de mens. Dat wil niet zeggen dat de mens niets verdiend in de leer van Calvijn. Hij stelt dat genade het hemelse loon is, het andere loon. Het verdienen door de mens gaat op aarde namelijk door veel bedrog. De economie van de mens deugt niet, en daarom reikt Calvijn de economie van de hemel aan, en dat is genade. Dat is niet simpelweg genade, maar Calvijn heeft daar hele ingewikkelde betekenissen van die hij beschrijft. Het zijn wiskundige interconcentrische systemen. Ook is hij heel voorzichtig met het bespreken van welke economie dan ook. Vaak ontwijkt hij het, omdat het voor hem niet veilig voelt. Telkens weer probeert het vlees namelijk korte wegjes en korte bochtjes tot God te maken.

Heel voorzichtig wijst hij dan op het zoonschap tot God. De gerechtigheid heeft God als bron, en stroomt door het zoonschap tot de mens. Er zitten nogal wat haken en ogen aan dat systeem, dus daarom is het van belang de nieuwe bijbel erbij open te slaan die de ontbrekende schakels opvult, want de nieuwe bijbel spreekt ook van het belang van het dochterschap. Uiteindelijk is het het dochterschap van Sion wat de nephilim overwint. Zo komen we dan terug bij de oude profetie uit

Genesis 3 dat het zaad van de vrouw het monster zal overwinnen. Vele oude kerkvaderen bespraken deze amazone leer, van Calvijn tot Steenblok. In de nieuwe bijbel is deze leer geheel uitgewerkt, en daarom is zij ook de witte steens des levens met het verborgen manna, aan de overwinnaars over het vlees en de onwetendheid gegeven. Dat zijn leerlingen die het hemelse onderwijs hebben gevolgd en erin hebben volhard.

Zo zijn we aan het einde gekomen van de bespreking van Calvijn’s verklaring van 2 Petrus.